

Norges delegasjon
til den europeiske union

ØKONOMINYTT

NR. 9, OKTOBER 2018

*Nyhetsbrev fra finansrådene ved
Norges delegasjon til EU*

Sammendrag

I denne utgaven av Økonominytt kan du oppdatere deg på en rekke saker som i disse dager preger økonomifeltet i EU.

- Det er et uttalt politisk mål å komme i land med tiltak som styrker den økonomisk monetære union (ØMU), men mye arbeid gjenstår fortsatt og avstanden mellom landene er på mange punkter stor.
- Det er fortsatt mange åpne regelverksforslag for finansmarkedene hvor det gjenstår mye arbeid før vedtak. Timeplanen frem mot Parlamentsvalget er ambisiøs.
- Les om Kommisjonens nye forslag for å styrke tilsynet på hvitvaskingsområdet.
- Det pågår diskusjoner om skatt og digital økonomi. Det er oppnådd politisk enighet i flere merverdiavgiftssaker.
- Kommisjonen har lagt frem arbeidsprogrammet for 2019.

ARBEIDSPROGRAM 2019 STATE OF THE UNION

EUROGRUPPEN OG ECOFIN

ANSLAG, STATISTIKK OG INDIKATORER

Europakommisjonens president Jean-Claude Juncker holdt 12. september sin siste årlige «State of the Union»-tale. Les mer om talen lenger ned i Økonominytt. FOTO: European Union

Kommende møter *Østerikets formannskap* *høsten 2018*

Eurogruppen og ECOFIN:

5. og 6. november
16. november
4. desember

Det europeiske råd:

13. og 14. desember

Kommisjonens arbeidsprogram for 2019

Kommisjonen la 23. oktober 2018 fram arbeidsprogrammet for 2019, se [her](#). Se også omtalen nedenfor av «State of the Union», som bakgrunn for dette arbeidsprogrammet. Arbeidsprogrammet bærer preg av at Juncker-kommisjonens mandatperiode nå nærmer seg slutten. Det er et overordnet fokus på ferdigbehandling av allerede framsatte forslag, samt på enkelte viktige nye initiativ. Arbeidsprogrammet er som forventet lett gjenkjennelig fra de ti strategiske prioriteringene fra 2014-2019, samt initiativ som ble annonsert i talen 12. september 2018 om «State of the Union».

Arbeidsprogrammet er konsentrert om 15 nye initiativer og ti nye REFIT evalueringer, i tillegg til ferdigstilling av pågående saker. Kommisjonen understreker behovet for rask framgang. På et overordnet plan understrekes behovet for å sette europeisk økonomi i stand til å møte nye muligheter og utfordringer, og behovet for å skape jobber og vekst.

Ferdigstilling av regelverksforslagene som er lagt frem under kapitalmarkedsunionen (CMU) er ansett som en nøkkel for å bedre likviditeten i det indre marked, understøtte finansiell stabilitet, og tilgjengeliggjøre ulike kilder til finansiering for europeiske virksomheter.

I 2019 er euroen 20 år. Den brukes av 340 mill. europeere i 19 land hver dag. Euroområdet utgjør 85 pst av BNP for EU 27. Styrkingen av euroen som internasjonal handelsvaluta er understreket. For å nå dette målet er det lagt vekt på at det er nødvendig å komme i mål med tiltakene for å ferdigstille bankunionen, styrke ØMU og CMU, og etablere et felles budsjettinstrument for eurogruppen, slik det er foreslått i forslaget til EUs langtidsbudsjett. Det er totalt 31 pågående regelverksforslag under Bankunionen, CMU og ØMU, som Kommisjonen ønsker å ferdigstille så raskt som mulig.

Det er lagt opp til, slik det ble varslet i «State of the Union» 12.september, at Kommisjonen vil legge frem et dokument om euroens internasjonale rolle innen utløpet av 2018. For å styrke ØMU vil Kommisjonen følge opp evalueringer av virkningene av en rekke av regelverkene som er vedtatt på finansområdet etter finanskrisen under «REFIT-plattformen», bl.a. CRR/CRD IV, MiFID II/MiFIR, EMIR og flere av regelverkene innen finansiell rapportering.

Behovet for fremdrift på EUs langtidsbudsjett for 2021-2027 er understreket. Det er i arbeidsprogrammet en uttalt målsetting om å oppnå politisk enighet som bør kunne bekreftes på toppmøte i Sibiu i mai 2019.

Av prioriterte lovsaker på skatteområdet er det blant annet trukket fram direktivforslagene om en styrket beskatning av den digitaliserte økonomien og direktivforslagene knyttet til en modernisering av merverdiavgiften. Blant de nye initiativene presentert i arbeidsprogrammet, er Kommisjonens ønske om bruk av mer effektive avgjørelsesprosedyrer ved bruk av kvalifisert flertall i visse skattesaker. Det er signalisert at dette initiativet kommer i første kvartal i 2019. Initiativet ble også signalisert i «State of the Union»-talen i september.

State of the Union

Kort overblikk

Kommisjonspresident Juncker nytta sin siste tale om tilstanden i EU (SOTEU) til å gi ei relativt nøktern og lite provoserande framstilling av kva oppgåver Kommisjonen har bidratt til å løyse, kva oppgåver som står att fram mot val til nytt Europaparlament og kva Europa må gjere for å fremje sine interesser og ta sitt ansvar globalt framover. Perspektivet var relativt overordna, noko som er naturleg gitt at arbeidet for resten av Kommisjonen sin periode i stor grad allereie er fastlagt. Utgangspunktet var ambisjonane slik dei vart presentert då denne Kommisjonen starta sitt arbeid i 2014, samt dei utfordringane ein har måtte møte undervegs. Juncker la særleg vekt på trongen for å styrke europeisk tryggleik i brei forstand, tilhøvet til Afrika og EU som ein global økonomisk og politisk spelar. Dette er i samsvar med leiaragendaen og tematikk for føreståande uformelle og regulære toppmøter dei neste månadane. Migrasjons- og verdispørsmål utgjorde eit bakteppe for mykje av budskapet.

Eit hovudpoeng er at europeisk samhald er føresetnad for eit EU som leverer til europearane. Dei venta initiativa om m.a. styrking av den Den europeiske grense- og kystvakta, meir bruk av

kvalifisert fleirtalsavgjøresler, tiltak mot terrorisme og styrking av ØMU, inkludert fremje av euro som global valuta, vart levert.

Detaljane i kva Kommissjonen ynskjer å prioritere dei nærmaste månadane er framstilt i [Intensjonsbrevet](#) (Letter of Intent) som vart sendt til EP og Rådet i dag, parallelt med talen. Nettstaden for SOTEU, med faktaark mv. finst [her](#).

Takk for bidrag fra ambassaderåd Eirik N. Mathisen

Den økonomisk monetære union (ØMU) og Kapitalmarkedsunionen (CMU)

Under økonomi trakk Kommissjonspresident Juncker frem tre hovedpunkter: i) et dypere integrert ØMU og en styrking av euroen som internasjonal handelsvaluta, ii) ferdigstilling av bankunionen og iii) vedtak i regelverksforslagene som er fremmet under kapitalmarkedsunionen.

For å styrke ØMU understreket Juncker at det er nødvendig å ferdigstille og vedta forslagene som gjelder bankunionen. Det gjelder særlig forslagene om risikoreduksjon, dvs. pakken med regelverksforslag som er lansert for å håndtere «non-performing loans» og forslaget om etablering av en europeisk innskuddsgaranti (European Deposit insurance scheme, EDIS).

I tillegg presiserte Juncker at det for å styrke ØMU er nødvendig å vedta forslaget om omdannelsen av den europeisk stabiliseringmekanismen (European Stability Mechanism) til et felleseuropeisk fond (European Monetary Fund), og forslaget om etablering av et eurosonebudsjett som en budsjettlinje innenfor EUs budsjett. Formålet med denne budsjettlinjen skal være støtte til strukturelle reformer, en stabiliseringsfunksjon, en sikkerhetsventil for bankunionen og et konvergensinstrument som pre-euro medlemsland kan bruke på veien mot å fylle kriteriene for full eurodeltakelse.

Under kapitalmarkedsunionen trakk Juncker konkret frem behovet for vedtak i følgende saker i) forslaget om et nytt regelverk for PEPP (Pan-European Personal Pension Product), ii) forslaget til justeringer i EMIR, begge revisjonsforslagene som omtalt i tidligere Økonominytt, iii) forslagene om revisjon av regelverket som gjelder de europeisk tilsynsmyndighetene EBA, EIOPA og ESMA (ESA-revisjonen), iv) de konkrete regelverksforslagene som er lagt frem under handlingsplanen for bærekrafting finansiering og v) Anbefalingen fra ECB om å endre artikkel 22 i ESCB og ECB regelverket

Juncker understreket også i «State of the Union» at Kommissjonen før utløpet av 2018 vil presentere en plan (communication) for å styrke den internasjonale rollen til euroen

Hvitvasking

I forbindelse med talen la Kommissjonen i tillegg frem et forslag for å styrke tilsynet med hvitvasking og antiterrorfinansiering på tvers av grensene i Europa. Forslaget har som mål å

styrke tilsynet med institusjonenes arbeid for å forebygge hvitvasking og terrorfinansiering. Forslaget ble presentert som en utvidelse av det allerede fremlagte forslaget om å revidere forordningene som etablerte EBA, ESMA, og EIOPA, se [her](#), med sikte på et mer samlet og harmonisert tilsyn med europeiske finansinstitusjoner. Tilleggsforslaget på hvitvasking endrer ikke det opprinnelige forslaget, men introduserer noen nye elementer som er rettet direkte mot antihvitvaskings- og antiterrorfinansieringsarbeid.

Et viktig element i det nye forslaget er at Kommisjonen ønsker å gjøre EBA til EUs nye tilsynsmyndighet for hvitvaskingsarbeid. Ifølge Kommisjonen henger dette tett sammen med arbeidet EBA allerede gjør overfor banksektoren. Det er derfor foreslått å utvide virkeområdet til EBA-forordningen til også å gjelde hvitvasking. Etter forslaget skal EBA ta en ledende rolle for å fremme markedenes integritet og transparens og sikkerhet i det finansielle systemet. EBA skal etter forslaget ta en ledende rolle for å sikre konvergens i de nasjonale tilsynsmyndighetenes tilsyn på hvitvaskingsområdet, og det er blant annet foreslått hjemler som skal gi EBA adgang til å kreve at nasjonale myndigheter gjør nærmere undersøkelse ved mistanke om hvitvasking. Videre er det foreslått at i saker som har grensekryssende virkninger i EU, skal EBA ha en ledende rolle for å fasilitere samarbeid mellom myndighetene. EBA skal også hente inn informasjon om hvitvaskingsarbeidet, utvikle standarder og overvåke markedsutviklingen. Dersom EBA på denne bakgrunn finner at nasjonale myndigheter ikke følger tilstrekkelig opp, skal EBA informere Kommisjonen, Parlamentet og Rådet.

Kommisjonen har også etablert en arbeidsgruppe, med deltakelse fra både SSM og de europeiske finantilsynsmyndighetene, med sikte på å forbedre rammeverket for samarbeid mellom tilsynsmyndighetene for hvitvasking og tilsynsmyndighetene for etterlevelsen av finansregulatorisk regelverk for øvrig. Dette arbeidet vil trolig legge til rette for Kommisjonens planlagte offentliggjøring av ytterligere tiltak i desember 2018.

Nærmere om forslaget finnes [her](#) og [her](#).

Skatt

President Juncker understreket i talen viktigheten av å få gjennomført Kommisjonens forslag om en styrket beskatning av digital økonomi. Juncker uttalte:

«Europeans taking to the polls in May 2019 will not care that the Commission made a proposal to make internet giants pay taxes where they create their profits – they want to see it happening for real. And they are right.»

I [intensjonsbrevet](#) er det som prioriterte lovsaker trukket frem arbeidet med en rettfærdig beskatning av digital økonomi, arbeidet med et felles konsolidert selskapskattegrunnlag og arbeidet med det endelige merverdiavgiftssystemet.

I sin tale argumenterte Juncker også for å innføre mer effektive avgjørelsesprosedyrer ved bruk av kvalifisert flertall for visse skattepolitiske spørsmål. I [intensjonsbrevet](#) er det

signalisert at Kommisjonen ønsker å se nærmere på dette, herunder identifisere områder innenfor skatt hvor det kan være aktuelt å gå over til bruk av kvalifisert flertall.

Spørsmålet om å aktivisere traktatfestede «passerelle»-klausuler er ikke noe nytt, se omtalen i [Økonominytt nr. 9/2017](#). Det må påregnes motstand fra medlemslandene, og innspillet fra Juncker kan også derfor leses som et ønske om å sette tonen for debatten om på sikt å få til mer effektive avgjørelsesprosedyrer i visse skattesaker.

Eurogruppen og ECOFIN

Det uformelle ECOFIN-møtet 7. og 8. september

Pressemeldinger og bakgrunnsdokumenter finnes hos [det østerrikske formannskapet](#).

ØMU

Etter møtet ble det fra det østerrikske formannskapet lagt vekt på at det er enighet om å jobbe videre for å komme i mål med tiltakene som skal bidra til en styrking av ØMU. Disse tiltakene er nærmere omtalt nedenfor i omtalen av ECOFIN- og eurogruppemøtene 1. og 2. oktober.

Skatt og digital økonomi

Et av hovedtemaene under det uformelle ECOFIN-møtet i september, var skatt og digital økonomi. Diskusjonene var konsentrert rundt Kommisjonens foreslåtte kortsiktige løsning med en midlertidig omsetningsavgift. Det østerrikske formannskapet har satt skatt og digital økonomi høyt på dagsorden, og har bl.a. fremholdt viktigheten av fremgang i de internasjonale diskusjonene (OECD/G20) om en langsiktig skatteløsning for digitalisert økonomi. Bakteppet for diskusjonene er Kommisjonens forslag av 21. mars 2018 om en styrking av beskatning av digitale aktiviteter. Kommisjonen har foreslått en langsiktig løsning innenfor selskapsskatten som går ut på at vesentlig digital tilstedeværelse skal gi land beskatningsrett på lik linje med fysisk tilstedeværelse. Som en kortsiktig midlertidig løsning har Kommisjonen foreslått en midlertidig avgift på tre prosent på brutto omsetning av visse digitale tjenester (DST). Forslagene er beskrevet i [Økonominytt nr. 3/2018](#).

Det pågår internasjonale diskusjoner i OECD/G20 om skatteutfordringer knyttet til digitalisering av økonomien. Disse diskusjonene skjer innenfor rammen av «OECD/G20 Inclusive Framework on BEPS», der nå over 120 land og jurisdiksjoner samarbeider for gjennomføring av tiltakene i OECD/G20 prosjekt for motvirkning av overskuddsflytting og undergraving av skattegrunnlag. I den [foreløpige rapporten](#) av 16. mars 2018 fra en arbeidsgruppe i OECD, fremgår det at landene er enige om at det er behov for å se nærmere på hvordan beskatningsretten bør fordeles mellom landene med sikte på å finne felles løsninger innen 2020. I rapporten er det også drøftet en midlertidig løsning i form av en omsetningsavgift på visse digitale tjenester. Det er ikke enighet om behovet for midlertidige tiltak. Rapporten inneholder derfor ingen anbefalinger om slike tiltak. Endelig rapport skal legges fram i 2020.

I [pressemeldingen](#) som ble publisert i etterkant av det uformelle ECOFIN-møtet, uttalte den østerrikske finansminister og ECOFIN-formann Hartwig Löger at man basert på Kommisjonens forslag ønsker å implementere omsetningsavgiften DST så raskt som mulig. Han mente det er realistisk å oppnå enighet innen utgangen av året, og viste også til et forslag om å innføre en «sunset clause», dvs. en utløpsklausul. Det fremgår også av uttalelsene at det er bred støtte i ECOFIN for tiltak mot skattesystemer med mangelfull beskatning. ECOFIN ønsker at overskuddene til de store selskapene beskattes på en rettferdig måte. Ønsket om å sette EU i stand til å spille inn felles løsningsforslag i OECD-arbeidet ble dessuten gjentatt.

Østerrikes finansminister og ECOFIN-formann Hartwig Löger, uttalte at det er ønskelig å implementere omsetningsavgiften DST så fort som mulig. FOTO: European Union

Rapport fra møter i Eurogruppen og ECOFIN 1.-2. oktober 2018

Finansmarkedene og makroøkonomi

- Hovedtemaet for Eurogruppemøtet i grunnformat (de 19 eurolandene) var automatiske stabilisatorer som førstelinjeforsvar når et land står overfor en økonomisk nedtur. For eurolandene er disse stabilisatorene ekstra viktige ettersom det enkelte land ikke har egen penge- og valutakurspolitikk som kan brukes for å avbøte virkningene av økonomiske sjokk. Det ble ikke tatt beslutninger i møtet, kun utvekslet erfaringer.
- Hovedtemaet for det utvidete Eurogruppemøtet (EU 27) var reform av euroområdetets krisefinansieringsmekanisme (ESM). Reformen av ESM er ansett som en viktig del av

Kommisjonens mål om en tettere integrert økonomisk og monetær union (ØMU). Det ble ikke truffet beslutninger i møtet, men landene drøftet mulige måter å forenkle kriteriene for å motta lån fra ESM.

- Hovedtemaet for ECOFIN-møtet var hvitvasking, samt forslaget om å etablere et felleseuropeisk tilsyn i forbindelse med hvitvaskings- og antiterrorarbeidet i Europa. Det er bred enighet i ECOFIN om behovet for bedre tilsyn med hvitvaskingsarbeid, men noe ulike syn på hvilken fremgangsmåte som best understøtter dette. Forslaget fra Kommisjonen vil i første omgang bli fulgt opp på teknisk nivå i Rådsarbeidsgruppen.
- Under regelverkssaker ble det truffet vedtak om en ny forordning om valutakontroll inn og ut av EU. Rådet vil heller ikke reise innvendinger mot Kommisjonens forslag om tre delegerte rettsakter om hhv. kapitalkrav og fond.

Merverdiavgiftssaker

- På ECOFIN-møtet ble det oppnådd politisk enighet om å tillate medlemslandene å anvende redusert merverdiavgiftssats på elektroniske publikasjoner.
- På ECOFIN-møtet ble det oppnådd politisk enighet om at medlemsland med store problemer knyttet til merverdiavgiftssvindel kan innføre tidsbegrenset innenlandsk generell omvendt merverdiavgiftsplikt.
- På ECOFIN-møtet ble det oppnådd politisk enighet om fire «quick fixes», som skal gjøre nåværende merverdiavgiftssystem mer velfungerende i perioden fram til det endelige merverdiavgiftssystemet er på plass.
- På ECOFIN-møtet ble det uten videre diskusjoner truffet vedtak om regler som styrker det administrative samarbeidet på merverdiavgiftsområdet.

Eurogruppen 1. oktober

Europagruppen gjennomførte to møter, det ene i begrenset euroformat med de 19 eurolandene og det andre i utvidet EU 27 format (alle unntatt den britiske finansministeren).

Eurogruppemøtet i eurogruppeformat – 19 land

Det var oppført to tema på agendaen for dette møtet: nasjonale automatiske stabilisatorer og forberedelser til G20- og IMF-møtene på Bali i oktober. I tillegg ble Italias budsjettssituasjon tatt opp.

Tematisk diskusjon om automatiske stabilisatorer

Eurogruppen gjennomfører regelmessige diskusjoner av temaer som har felles betydning for økonomisk vekst og sysselsetting. Formålet er å lære av hverandres erfaringer og søke å utvikle beste praksis.

Temaet denne gangen var nasjonale automatiske stabilisatorer¹ i ØMU (den økonomisk monetære union), der medlemslandene ikke har nasjonal penge- og valutakurspolitiske virkemidler til å avdemppe sjokk i økonomien. De automatiske stabilisatorene er derfor spesielt viktige for det enkelte medlemsland ved en økonomisk nedtur.

Diskusjonen tok utgangspunkt i en presentasjon fra Kommisjonen, og var i tillegg basert på data fra samtlige EU-land. Dataene viser at offentlige finanser i medlemslandene gir en betydelig grad av automatisk stabilisering av økonomien. Modellresultatene viser videre at graden av progressivitet i skatter og velferdsytelser, samt den samlede størrelsen på sykliske utgifter og inntekter påvirker styrken av de automatiske stabilisatorene.

Inntektsstabiliserings-koeffisienten (andelen av disponible inntekter som blir absorbert av et lands skatte- og velferdssystem ved et økonomisk sjokk) varierer betydelig mellom landene. Høyest ligger Østerrike og Irland med nær 45 pst., mens Bulgaria i den andre enden ligger på 20 pst. Gjennomsnittet for EU er 33 pst.

Stabiliseringsegenskapene ved politikken, dvs. hvor raskt utgifter og inntekter reagerer på den sykliske utviklingen i økonomien, er også relevante. Samtidig må myndighetene avveie mellom å oppnå en sterk grad av stabilisering og oppnåelse av andre politikk mål, som fordelingseffektivitet.

Eurogruppens diskusjon var basert på eksempler fra Frankrike, Irland, Litauen, Luxembourg, Spania og Tyskland. Det var enighet om at automatiske stabilisatorer er medlemslandenes førstelinjeforsvar ved en økonomisk nedtur. Videre var det enighet om at disse fungerer best dersom oppgangstider brukes til å bygge opp finanspolitiske buffere i tråd med Stabilitets- og vekstpakten. Diskusjonen dreide seg også om hvordan nasjonal politikk kan forbedre stabilisatorene, hvordan man best utformer strukturreformer og hva medlemslandene bør gjøre når nasjonale stabilisatorer ikke er tilstrekkelige til å motvirke et sjokk.

Flere trakk frem behovet for reformer for å styrke økonomienes motstandskraft ved økonomiske sjokk. Det var fortsatt betydelig uenighet om behovet for en felles finanspolitisk stabiliseringsfunksjon for å håndtere asymmetriske økonomiske sjokk i euroområdet.

¹ Automatiske stabilisatorer er mekanismer som bidrar til å redusere effekten av etterspørselssjokk på samlet etterspørsel og dermed aktivitetsnivået i økonomien. Slike stabiliserende mekanismer er knyttet til inntekts- og utgiftsposter som varierer i takt med aktiviteten i økonomien. Eksempelvis vil en lavkonjunktur gi lavere skatteinntekter og høyere utgifter til arbeidsledighetstrygd. Dermed svekkes budsjettbalansen uten at det er gjort noe budsjettvedtak. Budsjettsvekkelsen bidrar isolert sett til økt kjøpekraft for husholdninger og bedrifter, og til å holde aktiviteten oppe. Budsjettet virker dermed stabiliserende på økonomien.

Mario Centeno, president i Eurogruppen, og den spanske finansministeren Nadia Calviño, under møtet 1. oktober. FOTO: European Union

Forberedelse til de internasjonale møtene på Bali

Som del av forberedelsen til de internasjonale møtene på Bali 11-14. oktober var det som vanlig en gjennomgang av utviklingen i valutakurser med utgangspunkt i vurderinger fra Kommisjonen og Den europeiske sentralbanken (ECB). Eurogruppen, som i hovedsak delte institusjonenes vurderinger, var enig om at disiplinert kommunikasjon om valutaspørsmål er svært viktig. I forbindelse med dette temaet kom Eurogruppen innom Kommisjonens uttalte mål om å styrke euroen som internasjonal handelsvaluta. Eurogruppen vil drøfte saken nærmere når Kommisjonens planlagte initiativ (meddelelse) på området foreligger i løpet av 2018.

Italias budsjettforslag for 2019

Partiene som dannet regjering (Lega og Femstjernersbevegelsen) i Italia tidligere i år, lovet under valgkampen betydelige skattelettelser, reversering av innstrammingene i pensjonssystemet og borgerlønn. For å starte oppfyllelsen av valgløftene vedtok regjeringen (mot finansministerens vilje) et foreløpig budsjett der underskuddet økte fra 1,6 pst. i år til 2,4 pst. i 2019 og de to neste årene. Dette er imot regelverket for den forebyggende delen av Stabilitets- og vekstpakten, som legger opp til en årlig konsolidering med 0,6 pst. av BNP inntil budsjettet er nær balanse eller har overskudd. Italias gjeldsnivå er også over grensene som følger av Pakten, og har av tidligere regjering vært lovet redusert.

Den forrige italienske regjeringen hadde blitt enig med Kommisjonen om å bygge underskuddet ned til 0,8 pst. av BNP i 2019 og til om lag balanse året etter. Den nye

regjeringens utkast til budsjett er basert på en BNP-vekst på 1,5 pst. De fleste øvrige prognose anslag ligger på om lag 1 pst.

På eurogruppemøtet 1. oktober ga den italienske finansministeren Giovanni Tria en oppdatering om arbeidet med statsbudsjettet for 2019. Eurogruppen realitetsdrøftet ikke saken, men et bredt flertall av ministre advarte finansminister Tria mot å legge frem et budsjettforslag som klart bryter mot EUs budsjettregelverk, Rådets anbefalinger fra juli 2018 og tidligere italienske løfter.

Den italienske finansministeren Giovanni Tria. FOTO: European Union

Kommentar

I etterkant av eurogruppemøtet har Italia 16. oktober lagt frem et ekspansivt utkast til budsjett slik den italienske regjeringen lovet under valgkampen. Utkastet ble dårlig mottatt, og Kommisjonen avviste 23. oktober det fremlagte forslaget til budsjett. Italia har tre uker til å komme tilbake med et revidert forslag. Under stabilitets- og vekstpakten finnes det sanksjonsmuligheter som kan anvendes mot Italia, men politisk dialog vil trolig være nøkkelen i de kommende ukene. Både Kommisjonen og mange medlemsland har vært kritiske til at Italia ikke anstrenger seg for å møte kravene under Stabilitets- og vekstpakten. Gitt størrelsen på den italienske økonomien, det italienske gjeldsnivået og mulige markedsreaksjoner, står Kommisjonens og medlemslandene i Rådet overfor en vanskelig avveining når veivalgene fremover skal tas.

Eurogruppemøtet i utvidet EU format – 27 land

Eurotoppmøtet i juni ba Eurogruppen gjennomgå ulike sider ved et tettere ØMU-samarbeid med sikte på å rapportere om fremskritt til nytt toppmøte i desember i år. Dette omfatter ESM (euroområdetets krisefinansieringsmekanisme), bankunionen og kapitalmarkedsunionen.

I eurogruppens møte 1. oktober var temaene effektivisering og evt. utvidelse av ESMs verktøykasse, samt ESMs rolle i krisehåndtering og kriseforebygging.

ESMs verktøykasse

Som ledd i arbeidet med å gjennomgå ESMs verktøykasse drøftet Eurogruppen denne gangen særlig kriteriene som benyttes for ex ante vurderinger av medlemsstatenes økonomiske og finansielle tilstand som terskel for når ESM kan tilby medlemsland en såkalt forebyggende kredittlinje (Precautionary Conditioned Credit Lines, PCCL). Ministrene bekreftet at PCCL skal tilbys medlemsland med grunnleggende sunn økonomi, men som likevel kan stå overfor manglende tillit i markedene.

Det var videre enighet om å forenkle prosessen for å få tilgang til PCCL, dvs. å forenkle de seks kriteriene som per i dag må være møtt for å kunne motta lån. Eurogruppen var enig om at denne forenklingen må skje på en måte som ikke innebærer økt risiko for moralsk hasard som følger med en eventuell enklere adgang til kreditt.

Eurogruppen var enig om at det trengs ytterligere arbeid med å etablere kvalifikasjonskriteriene for PCCL og samspillet mellom disse og EUs overvåkingsrammeverk. Dette gjelder særlig overvåking av finanspolitikken og den økonomiske situasjonen. Det ble videre lagt vekt på at vurderinger av hva som er et bærekraftig gjeldsnivå må inngå i tilgangskriteriene for å opprettholde kreditorenes tillit. Et viktig hensyn er å unngå at det skal være forbundet med stigma eller at markedene skal «straffe» land som mottar lån fra ESM under PCCL. Det var en viss uenighet mellom ministrene i spørsmålet om behovet for kvantitative terskler i kvalifikasjonskriteriene i tillegg til de mer overordnede vurderingene om bærekraft.

Eurogruppens arbeidsgruppe fikk i oppdrag å fortsette diskusjonen om forebyggende kredittlinjer og andre elementer i ESMs verktøykasse.

ESMs rolle i krisehåndtering og -forebygging

Flere land, med Tyskland og Nederland i spissen, har tatt til orde for at ESMs rolle i krisehåndtering og forebygging bør styrkes. Dette gjelder ikke minst i overvåkingen av finanspolitikken, der disse landene mener at Kommisjonen er for slepphendt i behandlingen av land som bryter med Stabilitets- og vekstpakten. Kommisjonen med støtte fra et flertall land er uenig i vurderingene. Rådets juridiske tjeneste (Council Legal Service) støtter i en foreløpig vurdering opp under at Kommisjonen iht. EUs traktater skal overvåke medlemslandenes finanspolitikk og gi anbefalinger om den økonomiske politikken. I Eurogruppeformann Centenos oppsummering fra møtet la han vekt på at overlapp på disse områder må unngås.

Det er imidlertid bred enighet om å styrke ESMs rolle i overvåkingen av medlemsland i forbindelse med utlån. Dette omfatter ESMs kompetanse i slike situasjoner til å vurdere finansieringsbehov og analyse av offentlige finansers bærekraft i medlemsland. Videre vil ESM, som før, samarbeide med Kommisjonen og ECB (og ev. IMF) ved utforming og oppfølging av økonomiske tilspasningsprogrammer.

Eurogruppen oppfordret de involverte institusjonene om å fremme et felles forslag til samarbeid innenfor EUs legale rammeverk. ESMs administrerende direktør Regling stilte seg positiv til et slikt samarbeid. Kommissær Moscovici mente også at enighet om en samarbeidsavtale var innen rekkevidde.

Kommentar

Eurotoppmøtet 29. juni 2018 kom til enighet om at Eurogruppen (EU-27-format) skal levere fremdrift på følgende punkter til et nytt Eurotoppmøte i desember 2018:

- Bankunionen: Eurogruppen skal arbeide videre med 1) et veikart for å starte politiske diskusjoner om et felles innskuddsgarantifond (EDIS), 2) et mulig rammeverk for likviditet i krisehåndteringen, 3) tiltak for å styrke organiseringen av anti-hvitvaskingsarbeidet, 4) overvåke risikoreduksjonen i banksektorene i bankunionen og 5) følge med på forhandlingene mellom Rådet og Europaparlamentet om banklovforslag og påfølgende gjennomføring.
- ESM-reform: Eurogruppen skal arbeide videre med 1) den konkrete utformingen av et felles offentlig sikkerhetsnett for bankenes felles bankkrisehåndteringsfond (SRF), 2) en gjennomgang ESMs verktøykasse, særlig når det gjelder forebyggende instrumenter og mulige nye instrumenter, 3) styrking av ESMs rolle i økonomiske tilpasningsprogrammer, 4) temaer knyttet til offentlig gjelds bærekraft og 5) å gjennomgå styringssystemet for ESM.
- Spørsmålet om og utforming av en ev. finanspolitisk stabiliseringsfunksjon.

Eurotoppmøtet i juni ble enig om at ESM skal utgjøre det offentlige sikkerhetsnettet for SRF med en kredittlinje på om lag samme størrelse som bankenes fond (55-60 milliarder euro) innen 2024. Eurogruppen skal utarbeide det nærmere opplegget for sikkerhetsnettet og øvrige elementer i styrkingen av ESM til Eurotoppmøtet i desember i år. Denne problemstillingen ble drøftet under de uformelle finansministermøtene i september.

I november skal eurogruppen etter planen blant annet drøfte et veikart for når politiske drøftinger om EDIS kan begynne. Under Eurogruppens desembermøtet skal finansministrene etter planen sammenfatte diskusjonen i det siste halvåret som en forberedelse til Eurotoppmøtet senere samme måned.

Det viser seg foreløpig at det er stor avstand mellom landene i flere av spørsmålene. Den pågående drøftingen om det italienske statsbudsjettet bidrar også negativt på muligheten for fremdrift. Planen fra toppmøtet i juni fremstår per nå som ambisiøs.

ECOFIN 2. oktober

Pressemeldinger og relevante dokumenter ligger på Rådets [møteside](#). Resultatene fra møtet kan leses [her](#).

Finansmarkedene

Hvitvasking

Se omtale av det fremlagte tilleggsforslaget til ESA-revisjonen under «State of the Union» ovenfor. Kommisjonens tilleggsforslag på hvitvasking ble behandlet som et drøftingspunkt i ECOFIN 2. oktober.

Det ble under ECOFIN-møtet lagt vekt på at de materielle kravene til hvitvaskingsarbeidet allerede er betydelig styrket gjennom de siste årenes ulike endringer av hvitvaskingsdirektivet (AMLD). Det var også bred enighet om at manglende arbeid for å forebygge hvitvasking ikke bare kan skade renomméet til den enkelte bank, men også utgjøre en risiko for finansiell stabilitet.

Under drøftingen var det bred enighet om at det er viktig med korrekt gjennomføring av det europeiske hvitvaskingsregelverket i de enkelte medlemsland, og effektivt tilsyn med at regelverket etterleves. Det er imidlertid ikke enighet om EBAs rolle. Finansministrene konkluderte med at arbeidet med forslaget må fortsette på teknisk nivå i Rådsarbeidsgruppen.

Kommentar

Det er betydelig uenighet mellom landene om forslaget om å revidere forordningene om EBA, ESMA og EIOPA. Generelt har forslaget på hvitvasking fått større oppslutning hos medlemslandene enn forslaget om en bred revisjon av styringsstrukturene og finansieringsordningene for ESAene. Effekten hvitvasking kan ha på renomméet og soliditeten i den enkelte bank, og dermed potensielt på finansiell stabilitet, vil trolig kunne medvirke til at det lettere kan bli enighet om denne delen av forslaget. Det er ikke utenkelig at forslaget vil bli delt opp slik at hvitvasking behandles separat.

I Parlamentet er det ny co-rapporteur for revisjonen av de europeiske finanstillstilsbyråene. Balz ble i september erstattet av Othmar Karas (EPP, Austria). Pervenche Berès (S&D, France) som har vært co-rapporteur for forslaget siden starten, er fortsatt med.

I drøftingen var det bred enighet blant medlemslandene om en korrekt gjennomføring av det europeiske hvitvaskingsregelverket. FOTO: European Union

Forordning om valutakontroll inn og ut av EU

ECOFIN vedtok en forordning om valutakontroll inn og ut av EU. Vedtaket følger etter at det i juni ble enighet om rettsakten mellom Rådet og Parlamentet. Formålet med forordningen er å forebygge terrorfinansiering, hvitvasking, skatteunndragelse og annen kriminell aktivitet. Forordningen supplerer og vil virke i samspill med det øvrige hvitvaskingsregelverket. Anbefalinger fra FATF om virkemiddel er reflektert i det nye regelverket. Forordningen utvider blant annet definisjonen av kontanter til også å omfatte andre likvide instrumenter enn sedler og mynt, slik som for eksempel sjekker, forhåndsbetalte kort og gull. I tillegg omfattes alle transportformer av valuta inn og ut av unionen. Forordningen åpner for at medlemslandene fortsatt kan ha strengere regler, så lenge disse er innenfor rammen av de fire friheter.

Delegerte rettsakter om hhv. kapitalkrav og fond

ECOFIN besluttet at Rådet ikke vil motsette seg følgende forslag til endringer i delegerte forordninger fra Kommisjonen:

Commission Delegated Regulation (EU) .../... of 13.7.2018 amending Delegated Regulation (EU) 2015/61 to supplement Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and the Council with regard to liquidity coverage requirement for Credit Institutions Delegated act Submitted by the Commission 13 July 2018. Intention not to raise objections approved by Coreper II on 26.09.2018

Endringene i den delegerte forordningen er tekniske og har som formål å gjøre den delegerte forordningen mer praktisk anvendbar. De viktigste endringene består i at beregningen av forventede likviditetsbevegelser som følge av gjenkjøpsavtaler, reverserte gjenkjøpsavtaler og swap-transaksjoner, med sikkerheter skal følge de internasjonale likviditetsstandardene som

er utarbeidet av Baselkomiteen. Det gjøres også endringer i kriteriene for enkle, transparente og standardiserte verdipapiriseringer (STSer), samt enkelte andre endringer i kravene til likviditetsbuffer.

Commission Delegated Regulation (EU) .../... of 12.7.2018 amending Delegated Regulation (EU) No 231/2013 as regards safe-keeping duties of depositaries Delegated act - Intention not to raise objections approved by Coreper, Part 2, on 26.09.2018

Commission Delegated Regulation (EU) .../... of 12.7.2018 amending Delegated Regulation (EU) 2016/438 as regards safekeeping duties of depositaries Delegated act - Intention not to raise objections approved by Coreper, Part 2, on 26.09.2018

Endringene i de delegerte rettsakten har som formål å klargjøre enkelte forpliktelser for depotmottakere dersom de delegerer beskyttelsesfunksjoner til tredjemenn, særlig for det som gjelder adskillelse av eiendeler.

Oppdatering fra Kommisjonen om pågående regelverksprosesser:

Det var per juli 2018 totalt 28 nivå 1 regelverksforslag til behandling i Råd og Parlament.

- For seks av forslagene er det innledet triloger mellom Rådet, Parlamentet og Kommisjonen. Dette gjelder endringer i CRD IV, CRR, SRM, BRRD, EMIR Refit og EBA forordningen (kun det som gjelder flyttingen til Paris. Flyttingen er senere vedtatt).
- For tre av forslagene er det utformet er forhandlingsmandat. Dette gjelder forslagene på PEPP, grensekryssende distribusjon av investeringsfond og grensekryssende betalinger.
- Øvrige 19 forslag er til vurdering i Rådsarbeidsgruppene og i Parlamentet. Dette gjelder EDIS, krisehåndtering av sentrale motparter, EMIR CCP supervision, endringer i ECB-forordningene for å gi ECB reguleringsmyndighet for avregningssystemer for finansielle instrumenter, ESA-revisjonen inkl. ESRB, endringer i MiFID II og Solvens II for å bedre regulatorisk konvergens, forordning om kapitalkrav og tilsyn med investeringsforetak mv, OMF-direktivet, OMF-forordningen, non-performing loans pakken, folkefinansiering, verdipapir med statsobligasjoner som underliggende (mulig skrinlegging), SMB vekstmarkeder, forsikring av motorvogner og tre forslag under bærekraftig finansieringspakken, herunder opplysningsplikt om bærekraft, taksonomi for bærekraftige investeringer og benchmarks som definerer lavkarbon.

Den fulle oversikten over pågående regelverksaker kan leses [her](#).

Skattesaker

Merverdiavgiftssaker

Redusert merverdiavgiftssats på elektroniske publikasjoner

Det er oppnådd politisk enighet i ECOFIN om endringer i merverdiavgiftsdirektivet (Rådsdirektiv 2006/112/EF) som tillater medlemslandene å anvende redusert avgiftssats,

super-redusert avgiftssats og nullsats for elektroniske bøker, aviser og tidsskrifter. Alle medlemslandene vil få muligheter til å anvende redusert sats (minimum 5 pst.) på elektroniske publikasjoner. Super-redusert sats (under 5 pst.) og nullsats vil kun være tillatt for medlemsland som allerede benytter dette for trykte publikasjoner. De nye reglene vil være midlertidige i påvente av at det endelige merverdiavgiftssystemet er vedtatt og implementert.

Bakgrunnen for saken er at elektroniske publikasjoner etter gjeldende regler i merverdiavgiftsdirektivet omfattes av den generelle avgiftssatsen (minimum 15 pst.), mens trykte publikasjoner kan omfattes av reduserte satser (ned til 5 pst.). Utover dette har enkelte medlemsland fått muligheter til å sette super-redusert sats eller nullsats på trykte publikasjoner.

Kommisjonen la 1. desember 2016 fram forslag om endringer i avgiftssatsene for elektroniske publikasjoner. Forslaget ble lagt sammen som en pakke av forslag for å modernisere merverdiavgiftsreglene ved e-handel over landegrensene.

Formålet med Kommisjonens forslag er å gi medlemslandene større frihet til å anvende reduserte satser på elektroniske publikasjoner og dermed fjerne eksisterende begrensninger for å anvende samme sats på hhv. trykte og elektroniske publikasjoner. Kommisjonens opprinnelige forslag gikk ut på at alle medlemslandene skulle få mulighetene til fritt å fastsette avgiftssatsene på publikasjoner, uavhengig av om de er elektroniske eller trykte. Til ECOFIN-møtet 16. juni 2017 forelå det et kompromissforslag. Etter dette forslaget vil super-redusert sats og nullsats for elektriske publikasjoner kun være tillat for medlemsland som per 1. januar 2017 benytter dette på trykte publikasjoner.

Selv om kompromissforslaget har fått bred støtte av medlemslandene, har det ikke lyktes å oppnå politisk enighet i ECOFIN før på møtet nå i oktober. Saken hadde da tidligere vært drøftet av ECOFIN på møtene 16. juni 2017, 25. mai 2018 og 13. juli 2018.

Saken behandles med hjemmel TFEU artikkel 113. Det vil si at det må foreligge enstemmighet i Rådet og hvor Europaparlamentet har uttalelsesrett. Europaparlamentet avga 1. juni 2017 sin uttalelse. Etter at det er oppnådd politisk enighet i ECOFIN-møtet nå i oktober, vil Rådet vedta de nye reglene uten ytterligere diskusjon.

Se for øvrig omtale i [Økonominytt nr. 8/2018](#).

Tidsbegrenset innenlandsk generell omvendt merverdiavgiftsplikt

Det er oppnådd politisk enighet i ECOFIN om endringer i merverdiavgiftsdirektivet (Rådsdirektiv 2006/112/EF), som gir medlemsland med stort omfang av merverdiavgiftssvindel adgang til å innføre tidsbegrenset innenlandsk generell omvendt merverdiavgiftsplikt. Omvendt avgiftsplikt betyr at ansvaret for beregning og betaling av merverdiavgift flyttes fra selger til kjøper ved transaksjoner mellom næringsdrivende. Omvendt avgiftsplikt kan være et virkemiddel mot merverdiavgiftssvindler ved at selger ikke lenger kan oppkreve utgående avgift som ikke blir innbetalt til staten.

De nye reglene vil gi medlemsland mulighet til å søke Kommisjonen om tillatelse til å innføre midlertidig generell omvendt avgiftsplikt for innenlandske leveranser av varer og tjenester mellom næringsdrivende. Det er satt en terskel hvor verdien per transaksjon må være over 17 500 euro. Ordningen med generell omvendt avgiftsplikt skal være tidsbegrenset og gjelde

inntil 30. juni 2022. Det er satt strenge vilkår for å kunne benytte seg av ordningen. Blant annet må vedkommende land være hardt rammet av merverdiavgiftssvindler, og et av vilkårene i den sammenheng er at minst 25 pst. av merverdiavgifts-gapet må skyldes karusellsvindler. Det er også satt krav til en rekke overvåkings- og rapporteringsplikter for medlemsland som vil benytte seg av ordningen. Det er videre Rådet med enstemmighet som etter innstilling fra Kommisjonen, gir tillatelse til et medlemsland om å innføre omvendt avgiftsplikt. Det er også utformet regler som innebærer at tillatelser kan trekkes tilbake og det ligger inne sikkerhetsmekanismer som skal sikre at effektene for det indre marked og merverdiavgiftssvindler i andre medlemsland blir overvåket.

Etter at Kommisjonens la fram sitt forslag 21. desember 2016, har det vært fremmet kompromissforslag. Saken har tidligere vært drøftet av ECOFIN på møtene 16. juni 2017, 25. mai 2018 og 13. juli 2018, uten at det ble oppnådd enighet før nå i oktober. Se for øvrig omtale i [Økonominytt nr. 8/2018](#).

Saken behandles med hjemmel i TFEU artikkel 113. Det vil si at det må foreligge enstemmighet i Rådet og hvor Europaparlamentet har uttalelsesrett. Etter at det er oppnådd politisk enighet i ECOFIN-møtet nå i oktober, er det forventet at Rådet vil vedta de nye reglene uten ytterligere diskusjon etter at Europaparlamentet har avgitt sin uttalelse.

«Quick fixes» på merverdiavgiftsområdet

Det er oppnådd politisk enighet i ECOFIN om fire «quick fixes» (konsignasjonslager, transaksjoner i kjede, vilkår om mva-registreringsnummer og bevisregler) som skal gjøre nåværende merverdiavgiftssystem mer velfungerende i perioden fram mot det endelige merverdiavgiftssystemet er vedtatt og implementert. De fire «quick fixene» skal sikre fellesregler og redusere kostnadene ved etterlevelse og øke forutberegneligheten for de næringsdrivende. De fire forenklede reglene vil gjelde for alle merverdiavgiftspliktige, og skal tre i kraft fra 2020.

Bakgrunnen for saken er Kommisjonens forslag fra 4. oktober 2017, hvor det ble lagt fram en pakke av lovforslag som introduserer grunnleggende elementer for EUs endelige merverdiavgiftssystem og begrepet «godkjent avgiftspliktig person», samt en rekke forbedringer av det nåværende merverdiavgiftssystem (de såkalte quick fixes). Det er senere utarbeidet kompromissforslag. Se for øvrig omtale i [Økonominytt nr. 6/2018](#).

Kommisjonens forslag om etablering av «godkjent avgiftspliktig person» er tatt ut av kompromissteksten og er forventes å bli behandlet senere i forbindelse med Kommisjonens forslag om første fase av det endelige merverdiavgiftssystemet.

En gruppe medlemsland har i forhandlingene spilt inn forslag om en femte «quick fix» for kostnadsdelingsarrangementer for selvstendige grupper, noe som kan ha særlig betydning for finansiell sektor. På ECOFIN-møtet 22. juni i år ble man ikke enige om kompromissforslaget, som inneholdt forslaget om en femte «quick fix». På ECOFIN-møtet nå i oktober ble man enige om følgende erklæringen på dette punktet:

«The Commission and the Council are aware of a certain divergence in the VAT treatment of independent groups of persons that pool their services and share costs between their members. The Council and the Commission recognize the need to clarify such VAT rules on independent groups of persons.

The Commission will analyse this matter in detail in a study to be launched shortly with a view, subject to its right of initiative, to a possible proposal.”

En femte “quick fix” ble således tatt ut av den teksten som det ble oppnådd enighet om.

Saken behandles med hjemmel i TFEU artikkel 113, noe som vil si at det må foreligge enstemmighet i Rådet og hvor Europaparlamentet har uttalelsesrett. Etter at det er oppnådd politisk enighet i ECOFIN-møtet nå i oktober, er det forventet at Rådet vil vedta de nye reglene om de fire «quick fixene» etter at Europaparlamentet har avgitt sin uttalelse.

Omvendt merverdiavgiftsplikt ved levering av visse varer og tjenester

Det ble oppnådd enighet (generell innstilling) i ECOFIN om en forlengelse inntil 30. juni 2022

- av mulighetene til å benytte omvendt merverdiavgiftsplikt for salg av visse varer og tjenester som er særlig utsatt for merverdiavgiftssvindel, og
- av mulighetene til å benytte hurtigreaksjonsmekanismen som betyr at medlemslandene raskt kan innføre omvendt merverdiavgiftsplikt dersom man utsettes for massivt forsøk på merverdiavgiftssvindel.

Enigheten i ECOFIN ble oppnådd på bakgrunn av Kommisjonens direktivforslag av 25. mai 2018. Se for øvrig omtale i [Økonominytt nr. 5/2018](#).

Styrking av det administrative samarbeidet

ECOFIN vedtok uten diskusjon rådsforordning om nye konkrete tiltak som skal styrke det administrative samarbeidet på merverdiavgiftsområdet. Det rettslige grunnlaget for det administrative samarbeidet mellom medlemslandene i merverdiavgiftssaker, er Rådets forordning (EU) nr. 904/2010 av 7. oktober 2010 om administrativt samarbeid og bekjempelse av merverdiavgiftssvindel. Forordningen fastsetter regler og prosedyrer for utveksling av informasjon med sikte på en korrekt anvendelse av merverdiavgiftsregelverket, overvåke denne anvendelsen, samt å bekjempe merverdiavgiftssvindel.

De vedtatte reglene betyr nye konkrete tiltak på det administrative området med henblikk på å bekjempe ulike former for grensekryssende merverdiavgiftssvindel. Blant de konkrete tiltakene er bedre tilrettelegging av samordnet kontroll og revisjon, samt at Eurofisc gis videre fullmakter til informasjonsdeling og samarbeid med andre EU-organ.

Kommisjonens forslag ble lagt fram 30. november 2017 og det ble oppnådd politisk enighet på ECOFIN-møtet 22. juni i år. Se omtale i [Økonominytt nr. 6/2018](#). Europaparlamentet avgav 3. juli i år sin uttalelse.

Pressekonferanse fra ECOFIN-møtet 2. oktober. F.v. Valdis Dombrovskis, visepresident i Europakommisjonen, og Hartwig Löger, ECOFIN-formann og østerisk finansminister. FOTO: European Union

Kommentar

På ECOFIN-møtet ble medlemslandene enige i flere merverdiavgiftssaker og den østerrikske finansminister og ECOFIN-formann Hartwig Löger gratulerte medlemslandene med de oppnådde resultatene. Blant annet understreket han at de nye reglene vil være et viktig bidrag i kampen mot merverdiavgiftssvindel.

Når det gjelder spørsmålet om redusert merverdiavgiftssats på elektroniske publikasjoner, er dette en sak som har vært diskutert en rekke ganger i ECOFIN uten at samtlige land kunne slutte seg til forslaget. Ved den enighet som nå er oppnådd, vil medlemslandene få større fleksibilitet til å sette ned satsen på elektroniske publikasjoner og dermed i større grad likestille trykte og digitale aviser mv. Det vil være valgfritt om man vil benytte seg av muligheten til å innføre redusert sats. En viktig begrensning ligger for øvrig i at det er begrensninger i mulighetene til å operere med super-reduisert sats og nullsats på elektroniske publikasjoner. Dette blir kun tillatt for medlemslandene som allerede anvender slike for trykte publikasjoner.

Det foreligger flere faglige argumenter mot å innføre nye reduserte merverdiavgiftssatser, men her har hensynet til mer plattformnøytrale regler veiet tyngre. Destinasjonsprinsippet er nå dessuten så innarbeidet i EU at dersom destinasjonsstaten ønsker å innføre redusert sats også på elektroniske publikasjoner, må det i noen grad være opp til dem.

Spørsmålet om å tillate bruk av tidsbegrenset innenlandsk generell omvendt merverdiavgiftsplikt har også vært en sak som har vært opp til behandling i ECOFIN flere ganger, før det nå er oppnådd politisk enighet. Særlig ønsker Tsjekia å bruke generell omvendt merverdiavgiftsplikt som et tiltak mot karusellsvindel. Andre medlemsland har vært mer skeptiske og blant annet pekt på virkningen på det indre marked og risikoen for at merverdiavgiftssvindler flyttes til andre land. De svært strenge vilkårene som er satt for å kunne anvende omvendt avgiftsplikt og kravene til rapportering, overvåking mv., må ses i denne sammenheng.

Oppdatering av EUs liste over ikke-samarbeidende skattejurisdiksjoner

ECOFIN vedtok uten diskusjon en oppdatering av listen over ikke-samarbeidende skattejurisdiksjoner. Det vises til [pressemeldingen](#), hvor den oppdaterte listen er vedlagt. Det vises for øvrig til tidligere omtale i [Økonominytt nr. 1/2018](#).

Anslag, statistikk og indikatorer

Den økonomiske veksten i euroområdet har hittil i år avtatt markert fra fjorårets sterkeste utvikling siden 2007 med gjennomsnittlig kvartalsvekst på 0,7 pst., via 0,4 pst. i de to første kvartalene i år til 0,2 pst. i 3. kvartal. Også tillitsindikatorerne har falt. På denne bakgrunn er prognosemakerne gradvis blitt mer pessimistiske mht. vekstutsiktene. Veksten i sysselsettingen har imidlertid holdt seg sterk også i år, og arbeidsledigheten har fortsatt å falle.

BNP-utviklingen

Eurostat offentliggjorde 30. oktober et tidligestimat for [BNP-vekst i 3. kvartal 2018](#) på 0,2 pst. i euroområdet og 0,3 pst. i EU28. Veksten i BNP fra samme kvartal året før var hhv. 1,7 og 1,9 pst. for de to aggregatene. Det har vært et relativt bratt fall fra toppnivået i firekvartalersveksten på 2,8 pst. i 3. kvartal i fjor.

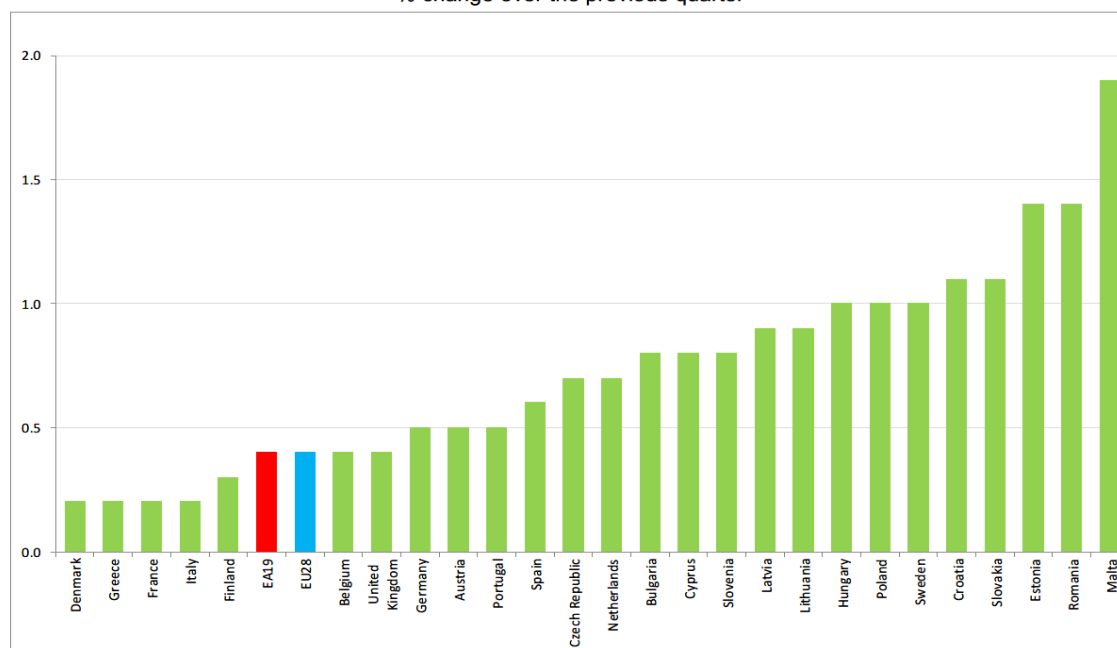
Growth rates of GDP in volume
(based on seasonally adjusted data)

	Percentage change compared with the previous quarter				Percentage change compared with the same quarter of the previous year			
	2017	2018			2017	2018		
	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
EA19	0.7	0.4	0.4	0.2	2.7	2.4	2.2	1.7
EU28	0.6	0.4	0.5	0.3	2.6	2.3	2.1	1.9

Kilde: Eurostat

Eurostat har ikke offentliggjort landvise oppdateringer for 2. kvartal. [Figuren og omtalen](#) nedenfor er derfor basert på pressemelding fra september - [BNP-veksten i 2. kvartal 2018](#).

GDP growth rates in the second quarter of 2018
% change over the previous quarter

Ireland and Luxembourg: data not available for the second quarter of 2018.

Kilde: Eurostat

Som det fremgår av tabellen ovenfor, varierte BNP-veksten i 2. kvartal betydelig mellom land. Malta hadde sterkest vekst med 1,9 pst. (kvartal-kvartal), etterfulgt av Romania og Estland med 1,4 pst. De store eurolandene Frankrike og Italia med vekst i kvartalet på 0,2 pst., trakk gjennomsnittet ned. Tyskland og Storbritannia vokste med hhv. 0,5 og 0,4 pst.

BNP-veksten fra tilsvarende kvartal året før var sterkest i Malta med 5,7 pst., fulgt av Polen med 5,0 pst., og en rekke andre sentral- og øst-europeiske land med 4 pst. eller mer. De store landene trakk også her ned gjennomsnittet, særlig Italia og Storbritannia, med 1½ pst.

Realinvesteringene var den viktigste drivkraften bak BNP-veksten i euroområdet i 2. kvartal, mens investeringene sammen med privat konsum stod for om lag like store bidrag til veksten det siste året.

Tilliten blant bedrifter og forbrukere

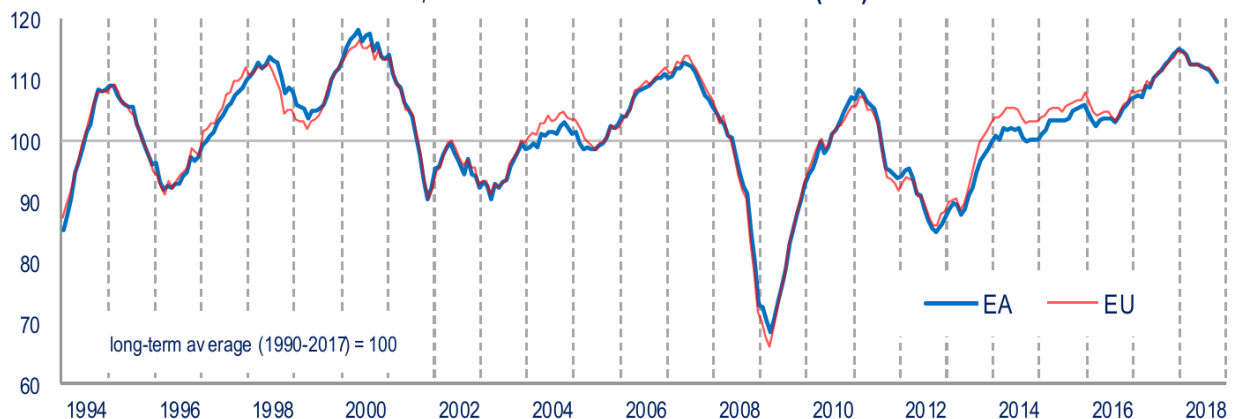
Kommisjonens brede [tillitsindikator \(Economic Sentiment Indicator – ESI\)](#) for euroområdet viste i oktober at den gradvise reduksjonen fra toppnivået i desember 2017 fortsetter. ESI lå likevel fortsatt 10 pst. over gjennomsnittet for de siste 25 årene.

Blant de større eurolandene økte tilliten klart i Spania, mens den falt i Tyskland, Frankrike, Italia og Nederland. Utenfor euroområdet var ESI om lag uendret i Storbritannia og viste nedgang i Polen.

I både euroområdet og EU28 holdt tilliten blant forbrukerne og i bygge- og anleggssektoren seg om lag uendret, mens industrien, tjenestesektoren og særlig varehandelen viste markert nedgang.

BUSINESS AND CONSUMER SURVEY RESULTS

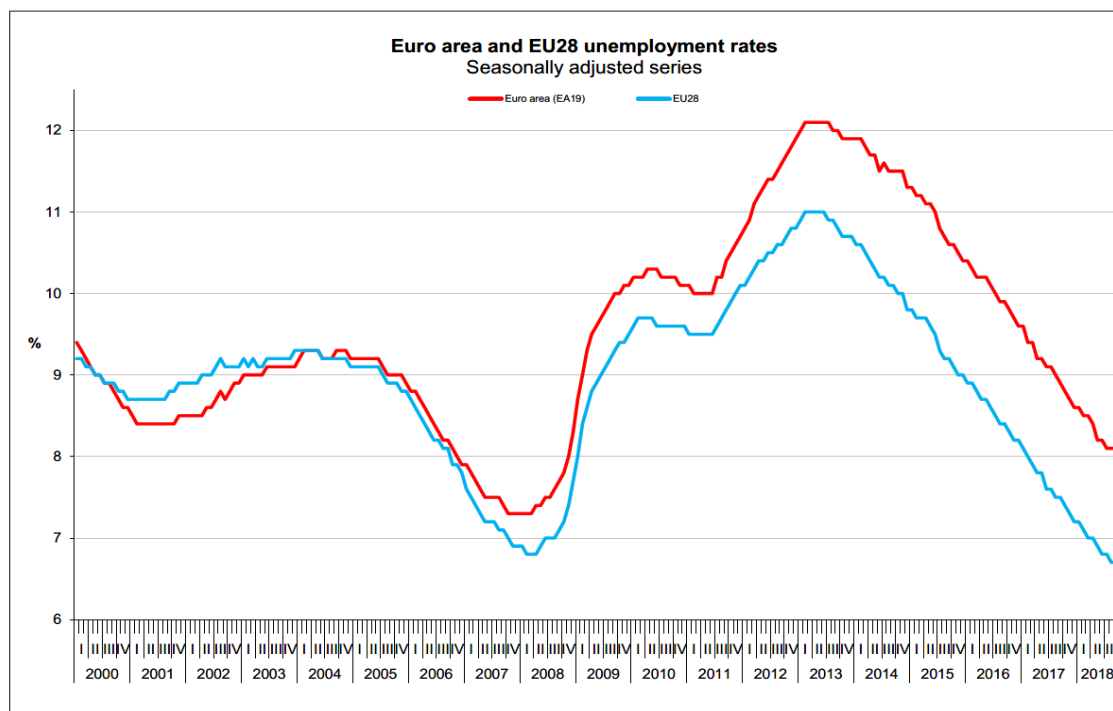
Graph 1: Economic sentiment indicator (s.a.)

Kilde: Europakommisjonen

Arbeidsmarkedet

Den sesongjusterte [arbeidsledigheten](#) i euroområdet var 8,1 pst. i september 2018 – uendret fra måneden før. Dette er det laveste nivået siden november 2008. For ett år siden var ledigheten 8,9 pst. For EU samlet falt arbeidsledigheten med en tidel til 6,7 pst., som er det laveste nivået siden Eurostat startet å offentliggjøre månedsstatistikk i januar 2000.

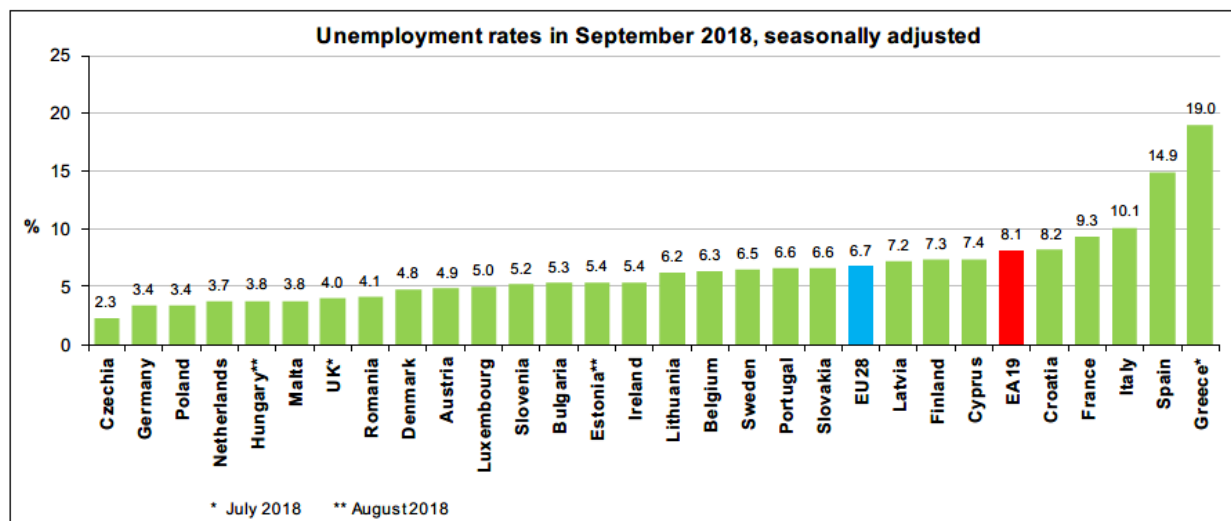

Kilde: Eurostat

I den siste tolv månedersperioden er arbeidsledigheten i EU28 redusert med 1,8 millioner personer, herav 1,3 millioner i euroområdet. Antallet ledige i EU har nå kommet ned i 16,6 millioner.

Arbeidsledigheten var lavest i Tsjekkia med 2,3 pst., fulgt av Tyskland og Polen med 3,4 pst., Nederland, Ungarn og Malta fulgte deretter med 3¼ pst. Hellas og Spania lå fortsatt klart høyest med henholdsvis 19,0 (juli) og 14,9 pst.

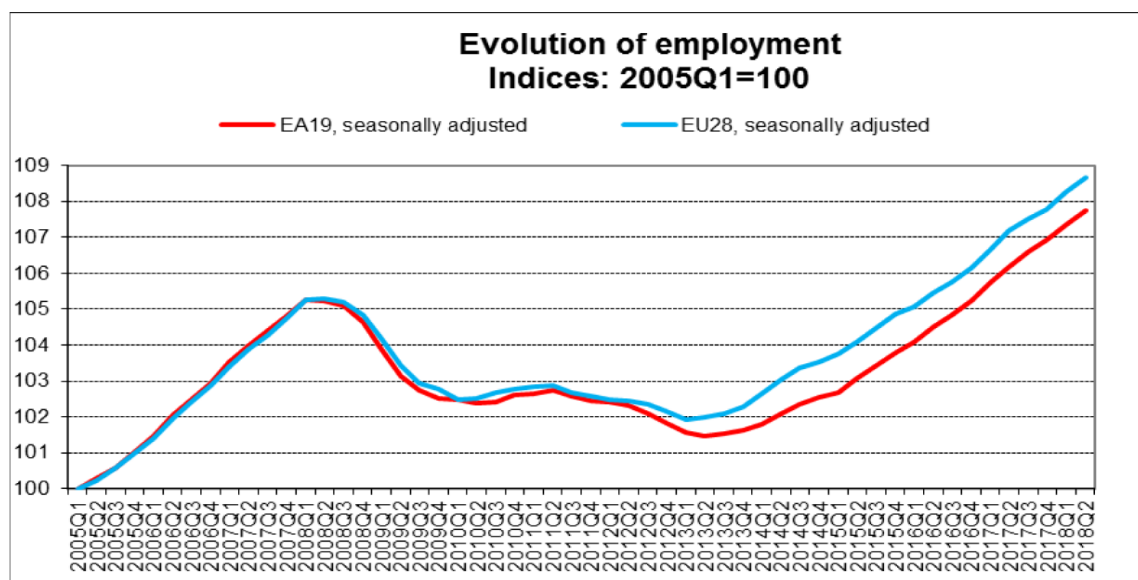
Sammenlignet med situasjonen for ett år siden har arbeidsledigheten falt i 27 land og vært uendret i ett. Den største reduksjonen det siste året er registrert i Kypros (fra 10,2 til 7,4 pst.), Kroatia (fra 10,5 til 8,2 pst.), Hellas (fra 20,9 til 19,0 pst. juli-juli), Portugal (fra 8,5 til 6,6 pst.), og Spania (fra 16,7 til 14,9 pst.).

Kilde: Eurostat

Ungdomsledigheten i EU28 og euroområdet er redusert med 1½ prosentpoeng det siste året, men var i september fortsatt høye 14,9 pst. i EU28 og 16,8 pst. i euroområdet. Tyskland og Tsjekia lå lavest med 6,3 pst., fulgt av Nederland med 7,7 pst. I motsatt ende lå Hellas med 38 pst. (juli), Spania med 34 pst., og Italia med 32 pst.

[Sysselsettingen](#) i 2. kvartal 2018 økte sesongjustert med 0,4 pst. i både euroområdet og EU28. Fra samme kvartal året før var økningen 1,5 pst. for euroområdet og 1,4 pst. for EU28. Antallet sysselsatte i EU har med dette nådd 238,9 millioner personer, hvorav 158 millioner i euroområdet. For begge aggregatene er sysselsettingen den høyeste noen gang.

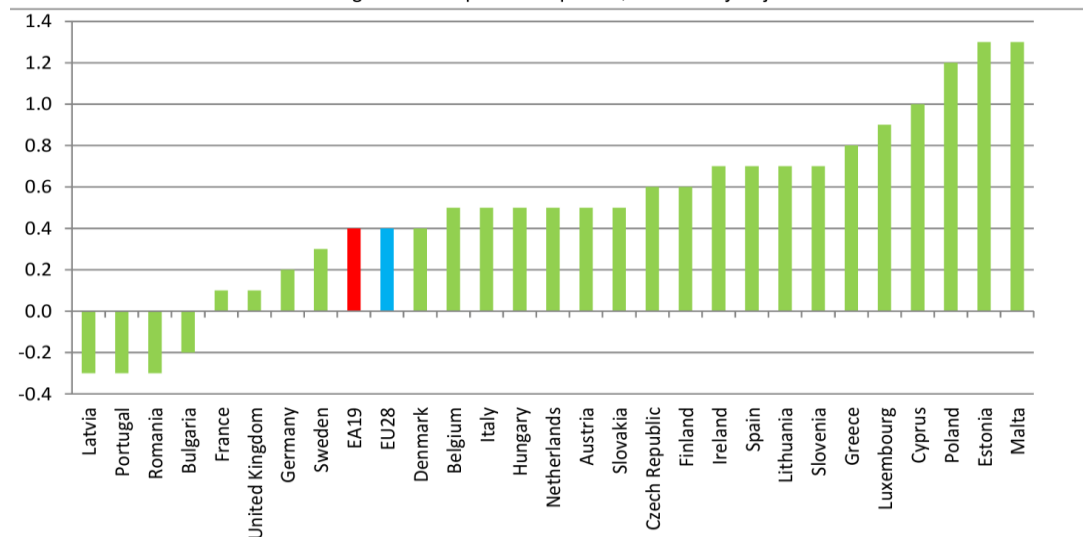

Kilde: Eurostat

Malta og Estland med 1,3 pst., samt Polen med 1,2 pst. hadde sterkest sysselsettingsvekst i 1. kvartal. Bulgaria, Latvia, Portugal og Romania hadde negativ utvikling i kvartalet.

Malta har hatt klart sterkest vekst i sysselsettingen det siste året med 5,5 pst., fulgt av Kypros med 4,3 pst. Luxembourg med 3,8 pst. og Irland med 3,4 pst. Romania hadde som eneste land fall i sysselsettingen det siste året.

Member States' growth rates for employment in the second quarter of 2018
% change over the previous quarter, seasonally adjusted

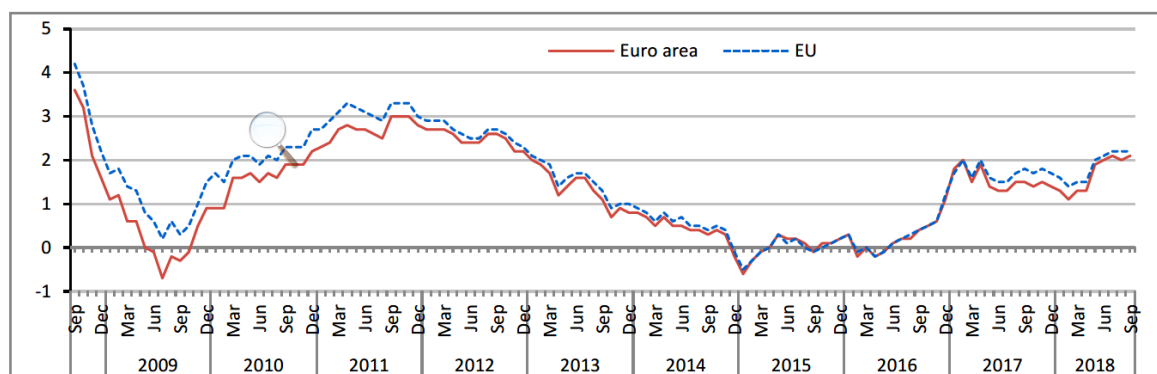
Latvia: data not available for the second quarter of 2018.

Kilde: Eurostat

Prisstigning

[Den årlige prisstigningen](#) (KPI – konsumprisindeksen) i euroområdet steg fra 2,0 pst. i august til 2,1 pst. i september. Prisstigningen har svingt rundt 2 pst. siden mai i år da den fikk et skift oppover som en følge av klart økte energipriser. KPI i EU28 har de siste månedene gjennomgående ligget en tiddel høyere enn i euroområdet.

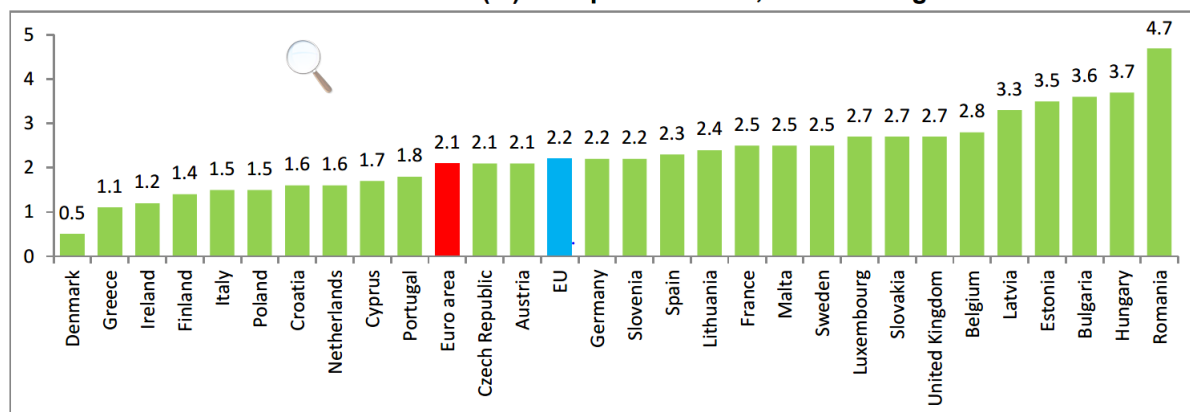
Annual inflation rate (%) in the euro area and the European Union

Kilde: Eurostat

Prisstigningen varierte betydelig mellom land. Høyest lå Romania med 4,7 pst., fulgt av Ungarn, Bulgaria og Estland med 3,5-3,7 pst. Også flere store euroland, som Frankrike (2,5 pst.), Spania (2,3 pst.) og Tyskland (2,2 pst.) overskred i september ECBs inflasjonsmål om nær opptil 2 pst. Danmark med 0,5 pst., samt Hellas og Irland med like over 1 pst. hadde lavest KPI-vekst.

Annual inflation rates (%) in September 2018, in ascending order

Data for the United Kingdom are for August 2018.

Kilde: Eurostat

Ifølge et tidligestimat har KPI i [euroområdet i oktober](#) økt til 2,2 pst. som følge av at prisstigningen på energi har tatt seg ytterligere opp. KPI utenom energi var 1,3 pst. Denne indeksen har ligget tilnærmet flat i hele år.

Takk for bidrag fra avdelingsdirektør i Finansdepartementet Bjarne Stakkestad.